

آیا هر تناقضی به معنای ابطال یک نظریه است؟

در نشست علمی مؤسسه امام رضا علیه السلام، لگنهاوزن احتیاط در قضاوت به تناقض را یادآور شد و پارسانیا این اصل را بنیان همه یقین‌ها و ریشه‌دار در هستی خواند.

در نشست علمی مؤسسه امام رضا علیه السلام، لگنهاوزن احتیاط در قضاوت به تناقض را یادآور شد و پارسانیا این اصل را بنیان همه یقین‌ها و ریشه‌دار در هستی خواند.

به گزارش خبرگزاری مهر، کرسی علمی-ترویجی «جایگاه اصل تناقض در معرفت‌شناسی میناگرایانه» به مناسبت سالروز بزرگداشت استاد مرتضی مطهری در مؤسسه آموزش عالی امام رضا علیه السلام برگزار شد. در این نشست، استاد محمد لگنهاوزن و استاد حمید پارسانیا، دو فیلسوف معاصر، با دبیری احمد ملکی به بررسی دو دیدگاه متفاوت درباره ماهیت و کارکرد «اصل تناقض» در حوزه منطق و معرفت‌شناسی پرداختند.

استاد لگنهاوزن در آغاز این کرسی، به تبیین جایگاه منطقی و معرفت‌شناختی اصل تناقض پرداخت و آن را از منظر مکاتب مختلف واکاوی کرد. وی با اشاره به تغییر در نظریات مرتبط با رسالت منطق گفت: در گذشته، منطق بیشتر به عنوان روشی برای تفکر و دستیابی به اندیشه‌های جدید در نظر گرفته می‌شد، اما در نظریات جدید، رسالت منطق بررسی مباحثی از جمله نحوه ارتباط میان مقدمات و نتیجه دانسته می‌شود.

لگنهاوزن تأکید کرد که به شکل متداول نمی‌توان انتظار داشت از اصل تناقض، گزاره‌های متعدد را نتیجه گرفت. وی افزود: در بسیاری از موارد که ادعا می‌شود نظریه‌ای به تناقض منجر می‌شود، باید با احتیاط بیشتری قضاوت کرد. ممکن است جنبه‌های دیگری در بحث دخیل باشد که دیده نشده و همین امر، حکم به متناقض بودن نظریه را شتاب زده می‌کند. ما باید مراقب باشیم به تناقض گرفتار نشویم، اما هر احساس تناقضی بی‌درنگ به معنای ابطال نظریه نیست.

در ادامه پارسانیا اصل تناقض را دارای پشتوانه هستی‌شناختی دانست. به باور وی، حضور این اصل در منطق و دیگر ساحت‌های دانش، برخاسته از جنبه وجودشناختی آن است. پارسانیا توضیح داد: اصل تناقض از عوارض وجود یمّا هُو وجود است. وجود ذاتاً طارد عدم بوده و با عدم جمع نمی‌شود. گستردگی این اصل در همه عرصه‌ها، به تبع حضور خود وجود در آن عرصه هاست.

وی با تأکید بر ضرورت ازلی و نفس‌الامری اصل تناقض، خاطرنشان کرد: انسان این اصل را می‌یابد و می‌فهمد، نه آنکه خود در ایجاد این ضرورت نقشی داشته باشد. اصل تناقض پایه و اساس تمام یقین‌هاست.

این نشست علمی به مناسبت سالروز شهادت استاد مرتضی مطهری در مؤسسه آموزش عالی امام رضا علیه السلام برگزار شد.